

Załącznik do Uchwały Nr VII/ 31 /2015
Rady Powiatu w Olecku z dnia 30 kwietnia 2015 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2015-2017

Olecko 2015

Spis treści:

I. Wstęp.....	3
II. Podstawy prawne programu.....	3
III. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej przez administrację publiczną.....	4
IV. Charakterystyka środowiska rodzinnego zagrożonego umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki.....	7
V. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Oleckim.....	11
VI. Infrastruktura Powiatu Oleckiego w zakresie pomocy rodzinie.....	21
VII. Cele programu i działania.....	23
1. Cel I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.....	24
2. Cel II. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.....	27
3. Cel III. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej	29
4. Cel IV. Podniesienie jakości usług, świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.....	30
5. Cel V. Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu oleckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	31
VIII. Źródła finansowania programu.....	34
IX. Monitoring i ewaluacja programu.....	34

I. WSTĘP

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Starosty Oleckiego Nr 38/2011 z dnia 25 października 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Uchwałą Nr XVII/115/2012 Rady Powiatu w Olecku z dnia 22 marca 2012 r. został przyjęty do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014 w celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych ww. ustawą oraz pozyskania środków z zewnątrz. Program był monitorowany na podstawie sporządzanej sprawozdawczości, a informacje na temat realizacji przedkładane były Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Koordynatorem Programu było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

Zarządzeniem Nr 37/2014 z dnia 23 grudnia 2014 r. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku powołał Zespół do opracowania 3-letniego Powiatowego Programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017. W programie wskazano na konieczność podjęcia dalszych działań profilaktycznych, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 595 z późn. zm.);

- 4) Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332);
- 5) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720);
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887).

III. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ

I. Zadania gminy

Zadania gminy mają charakter głównie profilaktyczny i wspierający. Zaliczają się do nich m.in.:

- zatrudnianie asystentów rodziny, którzy niezależnie od pracowników socjalnych zajmują się wyłącznie pracą z rodziną,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- koordynacja wszystkich instytucji i służb, zobowiązanych do wspierania rodziny poprzez tworzenie i organizację zespołów interdyscyplinarnych wspierających rozwiązywanie problemów na rzecz dobra dziecka i rodziny,
- praca z rodzinami biologicznymi w celu umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną
- w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka odbiór dziecka z rodziny i umieszczenie u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Gminy są odpowiedzialne również za prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

II. Zadania powiatu

Organem odpowiedzialnym za system zastępczej opieki jest starosta, a bezpośrednio powiatowe centrum pomocy rodzinie. Odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie wymagającym tego dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenie zawodowych rodzin zastępczych, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu, pełne koszty utrzymania, w tym remonty i inwestycje w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na swoim terenie. Ponadto powiat finansuje świadczenia związane z usamodzielnianiem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających różne instytucje wychowawcze. Powiat sprawuje zatem w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Jednym z zadań powiatu jest opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów, dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Liczba umów o zawodowstwo (obligatoryjnych i fakultatywnych), a tym samym rodzin zastępczych zawodowych, musi być zgodna z rocznym limitem.

Zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 76 ust. 1 ww. ustawy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej Zarządzeniem Starosty Oleckiego Nr 38/2011 z dnia 25 października 2011 r. wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W strukturze jednostki funkcjonuje Zespół Rodzinnej Pieczy Zastępczej, który realizuje zadania organizatora, m.in.:

- 1) prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej;

- 2) kwalifikuje osoby kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydaje zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 4) zapewnia badania psychologiczne dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz rodzin zastępczych;
- 5) zapewnia rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnia pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) prowadzi poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 8) zapewnia pomoc prawną osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 9) dokonuje okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) przeprowadza badania pedagogiczne i psychologiczne oraz analizę, o której mowa w art. 42 ust. 7 ww. ustawy, dotyczącą kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 11) zapewnia rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwo, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 13) zgłasza do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 14) organizuje opiekę nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępczą okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.
- 15) zapewnia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

16) przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy.

Organizator zatrudnia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który może mieć pod swoją opieką do 15 rodzin. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań, wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 6) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA RODZINNEGO ZAGROŻONEGO UMIESZCZENIEM DZIECI W ZASTĘPCZYCH FORMACH OPIEKI

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, nie można zapominać o osobach korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej. Trzeba mieć jednak świadomość, że dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa lub też nie korzystają ze wsparcia ops-ów z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach powiatu oleckiego w latach 2012-2014, przedstawiają poniższe tabele:

Tab. I: Powody, dla których przyznano świadczenia - OPS -y:

Powody przyznania pomocy	MOPS Olecko			GOPS Świętajno			GOPS Kowale Oleckie			GOPS Wieliczki		
	Ilość rodzin 2012	Ilość rodzin 2013	Ilość rodzin 2014	Ilość rodzin 2012	Ilość rodzin 2013	Ilość rodzin 2014	Ilość rodzin 2012	Ilość rodzin 2013	Ilość rodzin 2014	Ilość rodzin 2012	Ilość rodzin 2013	Ilość rodzin 2014
Ubóstwo	31	64	97	115	119	100	-	-	-	107	101	57
Sieroctwo	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezdomność	14	14	22	-	-	-	5	2	-	1	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	148	147	102	37	28	22	-	-	-	-	4	1
Bezrobocie	550	584	541	236	279	263	236	213	186	175	179	171
Niepełnosprawność	100	96	109	34	66	63	49	8	46	33	33	34
Długotrwała choroba	465	458	426	29	55	59	7	11	14	52	52	37
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	92	67	64	50	43	40	-	-	-	-	8	14
Przemoc w rodzinie	64	26	27	14	2	1	18	24	43	-	-	-
Alkoholizm	35	58	68	-	-	-	1	1	2	-	2	-
Narkomania	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	8	5	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Zdarzenie losowe	3	1	1	-	-	-	-	-	-	2	3	3
Sytuacja kryzysowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1

Liczba rodzin dotkniętych przemocą, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych pracą zespołu interdyscyplinarnego	-	-	-	-	2 w tym 2 dzieci	4 w tym 3 dzieci	7 w tym 10 dzieci	18 w tym 26 dzieci	24 w tym 37 dzieci	43 w tym 40 dzieci	8 w tym 16 dzieci	10 w tym 17 dzieci	9 w tym 9 dzieci
---	---	---	---	---	------------------------	------------------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------------	--------------------------	------------------------

źródło: MOPS Olecko, GOPS Świętajno, GOPS Kowale Oleckie, GOPS Wieliczki

Głównym powodem udzielenia pomocy finansowej z GOPS w Kowalch Oleckich w ww. latach było bezrobocie, następnie niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Tab. II: Praca z rodziną - OPS –y:

	MOPS Olecko			GOPS Świętajno			GOPS Kowale Oleckie			GOPS Wieliczki		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Liczba rodzin, w tym liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	0	0	15 w tym 40 dzieci	20 w tym 58 dzieci	25 w tym 65 dzieci	21 w tym 44 dzieci	17 w tym 60 dzieci	14 w tym 48 dzieci	22 w tym 56 dzieci	10 w tym 33 dzieci	11 w tym 32 dzieci	11 w tym 32 dzieci
Liczba rodzin z którymi była prowadzona praca socjalna w celu powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	16	16	13	-	1	-	3	3	3	1	1	1
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	1071	1116	1069	337	372	352	299	348	248	305	258	250

źródło: MOPS Olecko, GOPS Świętajno, GOPS Kowale Oleckie, GOPS Wieliczki

Jak pokazują dane w tabelach, największą liczbę osób korzystających ze wsparcia OPS-ów odnotowano z uwagi na bezrobocie oraz ubóstwo.

Na podstawie danych statystycznych otrzymanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Olecku można stwierdzić, że istotnym problemem w dalszym ciągu jest duży odsetek osób pozostających bez pracy. Wśród osób zarejestrowanych w PUP nadal przeważają kobiety. Bezrobocie, szczególnie długotrwałe pozostawanie bez pracy, związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych i rozpad rodziny. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną i sytuację bytową osób dotkniętych tym problemem.

Długotrwałe bezrobocie wiąże się często z nieprawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców (m.in. niewłaściwe odżywianie dzieci, brak przyborów szkolnych, brak możliwości wypoczynku w dniach wolnych od nauki, zaniedbania higieniczne itp.), alkoholizmem, przestępczością, bezdomnością czy przemocą.

Tab. III: Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z PUP w Olecku w latach 2012-2014

Lp.	Stan na dzień	31.12.2012		31.12.2013		31.12.2014	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
1.	Liczba osób bezrobotnych	1541	1683	1572	1699	1403	1468
Ogółem:		3 224		3271		2871	
2.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	670	1043	824	1136	713	1018
Ogółem:		1713		1 960		1 731	
3.	Liczba osób pobierających zasiłek	404	345	327	233	310	196
Ogółem:		749		560		506	

Źródło: PUP Olecko

V. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE OLECKIM

Rodzinna Piecza Zastępcza:

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych organizowana jest piecza zastępcza. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, które z różnych powodów, na mocy postanowienia sądu, zostają umieszczone w pieczy zastępczej. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej i zawieszanej władzy rodzicielskiej.

Jednym z zadań rodziny zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. Małoletni umieszczani w rodzinach zastępczych w większości przypadków w rodzinach biologicznych doznawali wszelkiego rodzaju zaniedbań, przemocy oraz byli świadkami nadużywania alkoholu przez rodziców. Konieczne zatem jest udzielanie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do wychodzenia z kryzysu, w jakim znalazło się dziecko, przy jednoczesnej wzmożonej pracy z rodziną biologiczną przez pracowników ops-ów w celu umożliwienia dzieciom powrotu do środowisk rodzinnych po przezwyciężeniu kryzysu. Jedną z form pracy w dążeniu do powyższego celu jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w konsultacji ze specjalistami, z uwzględnieniem potrzeb dziecka. Na tej podstawie organizowana jest profesjonalna pomoc, szczególnie w przypadku dzieci z traumatycznymi przeżyciami. Plan pomocy dziecku powinien być zgodny z planem pomocy rodzinie.

Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r. ż. W wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) może również ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Jak wynika z zebranych danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie, rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe i rodziny zawodowe.

Zakres wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

Organizowanie dzieciom rodzinnej (rodziny zastępcze) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze) pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców oraz zakres i sposób finansowania rodzinnej pieczy zastępczej, a także przyznawania pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym ww. pieczę zastępczą reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r.

Tab. IV: Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu oleckiego

	Rodziny zastępcze i dzieci umieszczone	Ogółem	Spokrewnione	Niezawodowe	Zawodowe	Zawod. Specjalistyczne	Zawod. o charakterze pogotowia rodzinnego
Stan na dzień 31.12.2012r.	Liczba rodzin	49	32	11	5	1	-
	Liczba dzieci	72	43	12	16	1	-
	Liczba nowoutworzonych RZ	14	6	6	2	-	-
	Liczba dzieci	20	8	7	5	-	-
Stan na dzień 31.12.2013r.	Liczba rodzin	51	31	13	6	1	-
	Liczba dzieci	77	40	17	19	1	-
	Liczba nowoutworzonych RZ	6	-	5	1	-	-
	Liczba dzieci	8	-	5	3	-	-

Stan na dzień 31.12.2014r.	Liczba rodzin	48	29	10	7	1	1
	Liczba dzieci	72	35	12	22	1	2
	Liczba nowoutworzo nych RZ	10	4	6	-	-	-
	Liczba dzieci	16	5	11	-	-	-

Tab. V: Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze w latach 2012-2014

Lata	2012	2013	2014
Liczba dzieci, które opuściły RZ, w tym:	10	7	19
zostały adoptowane	2	-	5
powróciły do rodziny biologicznej	2	2	11
umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej	2	1	-
rozpoczęły proces usamodzielniania	4	3	2
oczekując na adopcję przebywały w rodzinie preadopcyjnej	-	1	1

W powiecie w latach 2012-2013 nie był prowadzony rodzinny dom dziecka ani rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Jeżeli istniała konieczność pilnego zabezpieczenia dziecka, umieszczano je w grupie interwencyjnej funkcjonującej w Domu im. Janusza Korczaka w Olecku (od 1 stycznia 2014 r. w Domu Nr 5 im. Janusza Korczaka w Olecku) lub u przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze. Od dnia 01.08.2014 r. funkcjonuje rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, która przyjmuje dzieci poniżej 10 r. ż.

Tabela VI: Struktura wiekowa osób pełniących funkcję rodziców zastępczych według roku kalendarzowego 2014

Wiek	Do 21 lat	22-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	71 i więcej
Liczba osób	0	9	15	8	27	16	5

Tabela VII: Struktura wiekowa dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych w 2014 roku

Wiek	0-3 lata	4-6 lat	7-13 lat	14-17 lat	18-24 lat	Razem
Liczba dzieci	8	7	31	20	6	72

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej przysługują następujące świadczenia:

obligatoryjnie:

- a) świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wysokości nie niższej niż: 660,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej lub 1 000,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej i zawodowej,
 - b) dodatek nie niższy niż kwota 200,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
- świadczenia oraz dodatki, o których mowa wyżej, przysługują rodzinie zastępczej również po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, jeśli za zgodą rodziny zastępczej nadal przebywa

w tej rodzinie i uczy się; od dnia 19.09.2014 r. świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka nie pomniejsza się o 50% dochodu dziecka;

- 4 rodziny zastępcze, zgodnie ze swoimi wnioskami złożonymi na podstawie art. 226 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, otrzymują świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci w wysokości określonej w ustawie o pomocy społecznej w brzmieniu obowiązującym na dzień 31.12.2011 r.;

fakultatywnie:

- a) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- b) świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- c) świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- d) w przypadku rodziny zastępczej zawodowej - raz do roku świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Ponadto rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opał, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji. Ze świadczenia tego w 2014 r. korzystały 4 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało więcej niż 3 dzieci (świadczenie jest obligatoryjne wyłącznie w przypadku rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywa więcej niż 3 dzieci i jeśli zasadność przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej): 2 rodziny przez cały rok 2014 r., 1 rodzina przez okres 3 miesięcy i 1 rodzina przez okres 2 miesięcy.

Świadczenia fakultatywne, z uwagi na ograniczone środki powiatu, przyznawane były zgodnie z Wytycznymi Starosty Oleckiego wprowadzonymi Zarządzeniem Nr 6/2013 z dnia 20 lutego 2013 r. Biorąc pod uwagę uregulowania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ww. Wytyczne, w 2014 r. poza

świadczeniami obligacyjnymi przyznano: **20** jednorazowych świadczeń na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej (z tego **11** dofinansowano z dotacji), **28** dofinansowań do wypoczynku dziecka poza miejscem jego zamieszkania (z tego **17** dofinansowano z dotacji), **5** świadczeń na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu w domu jednorodzinnym i budynku wielorodzinnym (**2** dofinansowane z dotacji) oraz **3** świadczenia na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego (**2** dofinansowane z dotacji).

W 2014 r. zawarto **3** umowy o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej, w tym **1** jedną na pełnienie funkcji pogotowia rodzinnego oraz **2** umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej (w tym **1** wynagrodzenie dofinansowane z dotacji). Rodzina zastępcza zawodowa otrzymuje wynagrodzenie w kwocie nie niższej niż 2 000,00 zł miesięcznie. W powiecie oleckim **9** rodzin zawodowych, w tym **1** specjalistyczna oraz **1** pogotowie rodzinne, otrzymuje wynagrodzenia, z czego wynagrodzenia **2** rodzin zawodowych finansowane są w całości przez inne powiaty (przebywają w nich dzieci pochodzące z tych powiatów), a **2** innych rodzin proporcjonalnie do ilości dzieci w nich przebywających, zgodnie z zawartymi porozumieniami w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na opiekę i wychowanie.

Od 01.01.2015 r. zgodnie z Zarządzeniem Nr 4/2015 Starosty Oleckiego z dnia 9 lutego 2015 r. obowiązują nowe wytyczne dotyczące przyznawania środków finansowych dla rodzin zastępczych zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na jego opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej, w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tab. VIII Odpłatność gmin w 2014 r. (dotyczy całego roku)

Gmina	10%	30%	50%	Liczba dzieci	Kwota wydatków
Gmina Olecko	*	*	*	16	49 756,62 zł
Gmina Kowale Oleckie	*	*	*	8	21 218,66 zł
Gmina Świętajno	*	*	*	2	5 263,35 zł
Gmina Wieliczki	*	*	*	2	6 414,51 zł

Instytucjonalna piecza zastępcza:

Zgodnie z Decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 października 2010 r., wydaną na wniosek Starosty Oleckiego, Powiat Olecki otrzymał zezwolenie na prowadzenie publicznej, całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu wielofunkcyjnego pn. Dom im. Janusza Korczaka z siedzibą w Olecku na czas nieokreślony, z następującą liczbą miejsc: socjalizacyjnych - 28, interwencyjnych – 10, w mieszkaniach usamodzielnienia – 30 (łącznie 68 miejsc).

Tab. IX Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Lata	Ogółem liczba dzieci	Powiat Olecki	Inne Powiaty	Ilość zapytań dot. umieszczenia w placówce dzieci pochodzących z innych powiatów
2012	58	20	38	87
2013	56	20	36	85
2014	54	16	38	98

Tab. X Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą w latach 2012-2014

Lata	Ogółem liczba dzieci
2012	10
2013	13
2014	18

Od 1 stycznia 2014 r. na terenie powiatu oleckiego funkcjonuje 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych (zgodnie z decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 lutego 2014 r.):

- 1) Dom Nr 1 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci,
- 2) Dom Nr 2 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci,
- 3) Dom Nr 3 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 14 dzieci,
- 4) Dom Nr 4 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci – pełnoletnich wychowanków kontynuujących naukę,
- 5) Dom Nr 5 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjno-interwencyjnego przeznaczony dla 14 dzieci,
- 6) Dom Nr 6 im. Janusza Korczaka jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego przeznaczony dla 10 dzieci.

Zezwolenie na prowadzenie placówek zostało wydane po przeprowadzeniu w dniu 17.01.2014 r. przez Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie kontroli dotyczącej oceny spełnienia warunków oraz standardów określonych w przepisach prawa oraz oględzin obiektów.

Obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną wszystkich prowadzonych w powiecie placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzi Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych.

Tab. XI Koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2012-2014

Lata	Koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej
2012	3 173,16 zł
2013	3 070,60 zł
2014	3 282,87zł

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-

terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w okresie 4 lat od dnia wejścia jej w życie, tj. od dnia 1 stycznia 2012 r., mogą być umieszczane dzieci powyżej 7. roku życia (przebywać w tych placówkach będą mogły w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.). Po 31 grudnia 2019 r. w placówkach będą mogły przebywać jedynie dzieci powyżej 10. roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa. W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce oraz zgodnie z postanowieniem Sądu odnośnie zmiany placówki Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie poszukuje małoletniemu miejsca na terenie innych powiatów. Ponadto bada sytuację socjalno - bytową rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ustala im odpłatność za pobyt dzieci w danej placówce.

Osoby usamodzielniane:

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiającą młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Organizowanie ww. wsparcia prowadzone jest przez tut. jednostkę na nowych zasadach, tj. na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz na tzw. starych zasadach (na podstawie przepisów dotychczasowych), wobec wychowanków, którzy proces usamodzielnienia rozpoczęli przed wejściem w życie tej ustawy, tj. przed 1 stycznia 2012 r. Proces usamodzielnienia w 2014 r. rozpoczęło ogólnie 3 wychowanków pochodzących z powiatu oleckiego, w tym 2 osoby opuszczające rodziny zastępcze oraz 1 osoba, która opuściła placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Tab. XII Wsparcie finansowe osób usamodzielnianych (wg stanu na koniec danego roku):

Rodzaj pomocy	Liczba osób usamodzielnianych		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Pomoc na kontynuowanie nauki	48	45	45
Pomoc na usamodzielnienie	19	17	9
Pomoc na zagospodarowanie	8	11	7

Tab. XIII Liczba osób usamodzielnianych korzystających ze wsparcia w Mieszkaniach Chronionych funkcjonujących przy PCPR w Olecku (w ciągu całego roku):

2012 r.	2013 r.	2014 r.
8	6	10

Ustawą z dnia 25 lipca 2014 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw wprowadzone zostały do ustawy liczne zmiany. Jedną z nich jest dodanie art. 38b, zgodnie z którym od dnia 19.09.2014 r. Zarząd Powiatu sprawuje kontrolę m.in. nad rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Zarząd do sprawowania tej kontroli może upoważnić inne osoby. Na tej podstawie do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi funkcjonującymi na terenie powiatu został upoważniony Dyrektor PCPR. Inną ważną zmianą jest wprowadzenie obowiązku zapewnienia przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wszystkim rodzinom zastępczym już funkcjonującym, a także uchylenie zapisu o pomniejszaniu świadczenia na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka o kwotę nie wyższą niż 50% dochodu dziecka.

Od 1 stycznia 2015 r. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może mieć pod swoją opieką nie więcej niż 15 rodzin. Koordynator nie może również kontrolować rodzin zastępczych. W stosunku do rodzin nieobjętych opieką koordynatora wykonywanie jego zadań należy do obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku.

VI. INFRASTRUKTURA POWIATU OLECKIEGO W ZAKRESIE POMOCY RODZINIE

Na terenie powiatu oleckiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierające dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorządy gminne, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę i młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, realizowanej przez samorząd powiatowy.

Na terenie powiatu oleckiego funkcjonują:

1. Domy im. Janusza Korczaka w Olecku – 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątynie
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
7. Powiatowy Urząd Pracy w Olecku
8. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
9. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
10. Mieszkania Chronione przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
11. Dom Pomocy Społecznej „Zacisze” w Kowalach Oleckich
12. Dom Pomocy Społecznej „Jaśki” Olecko Kolonia 4
13. Punkt Konsultacyjny - Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olecku
14. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku
15. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Olecku
16. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych w Świątynie
17. Środowiskowy Dom Samopomocy w Olecku
18. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kowalach Oleckich
19. Warsztat Terapii Zajęciowej w Olecku
20. Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
21. Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej przy Internacie Zespołu Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku

22. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze „Puchatek” Towarzystwo Przyjaciół Dzieci przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Olecku
23. Świetlica Środowiskowo – Wychowawcza Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii NMP Królowej Polski w Olecku
24. Świetlica Socjoterapeutyczna „Krağ” w Olecku
25. Świetlica Socjoterapeutyczna „Krağ 2” w Judzikach
26. Świetlica Wiejska „Kukowina” w Kukówku, gm. Świętajno
27. Świetlica Wiejska w Pietraszach, gm. Świętajno
28. Świetlica Socjoterapeutyczna w Świętajnie
29. Klub Integracji Społecznej w Olecku
30. Klub Integracji Społecznej w Świętajnie
31. Klub Integracji Społecznej w Wieliczkach
32. Katolicka Poradnia Rodzinna przy Parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Olecku
33. Fundacja Rodzinnej Opieki Zastępczej „PODARUJ RADOŚĆ” w Kowalach Oleckich
34. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu
35. Koła „Caritas” przy parafiach na terenie powiatu
36. Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi” w Olecku
37. Stowarzyszenie „Dać Nadzieję” przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
38. Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy Warsztacie Terapii Zajęciowej w Olecku
39. Stowarzyszenie „MOTYLE” przy Domu im. Janusza Korczaka w Olecku
40. Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. Św. Łukasza Olecko Kolonia
41. Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Kowalach Oleckich
42. Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
43. Niepubliczna Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku
44. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Dla Dzieci Głuchych im. Św. Filipa Smaldone w Olecku
45. Szkolny Klub Sportowy Niesłyszących OLIMPIJCZYK w Olecku
46. Stowarzyszenie Wspierania Szkół i Placówek z Oddziałami Integracyjnymi „POMARAŃCZA” w Olecku
47. Grupy samopomocowe.

Podejmowane działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane w zależności od natężenia problemów występujących na danym terenie, należy bowiem pamiętać,

że innych form wsparcia i pomocy oczekują rodziny z problemami bezrobocia i zagrożenia ubóstwem, a innych rodziny z niewydolnością wychowawczą. W tym celu zasadne jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury w podejmowaniu działań pomocowych i wspierających rodziną oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

Należy również pamiętać, że skuteczność podejmowanych działań w dużym stopniu zależy od właściwej współpracy różnych jednostek działających na rzecz pomocy rodzinom, w tym również z organizacjami pozarządowymi.

VII. CELE PROGRAMU I DZIAŁANIA

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 jest rozwój i wspieranie istniejącego systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Zgodnie z założeniami ustawy odebranie dziecka z rodziny biologicznej powinno być ostatecznością, gdy jego zdrowie i życie jest zagrożone. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada konieczności zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. W zadaniu tym kładzie się szczególny nacisk m.in. na promocję, pozyskiwanie, diagnozowanie a następnie szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, a także zachęcenie ich do podjęcia obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej. Cel określa również limit rodzin zastępczych, środki na świadczenia obligatoryjne i w miarę posiadanych środków powiatu – świadczenia fakultatywne.

W celu drugim program zakłada rozszerzoną pomoc osobom usamodzielnianym, która obejmuje wychowanków opuszczających rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą. Działania obejmują realizację indywidualnych programów usamodzielniania oraz pracę edukacyjno–wychowawczą, wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem oraz możliwość przyznania pobytu w mieszkaniach chronionych.

Trzecim celem programu jest pomoc w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej poprzez współpracę m.in. koordynatora pieczy zastępczej z asystentem rodziny i wspólne działania dążące do uregulowania sytuacji życiowej rodziny. Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania. W pierwszym – główny nacisk skierowany jest na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka. W drugim – na zapewnienie prawidłowo funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadku niemożności sprawowania opieki

i wychowania przez rodziców. W związku z powyższym ogromnego znaczenia nabierają aktualnie działania o charakterze profilaktycznym, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest więc praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności i jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka. Należy dołożyć wszelkich starań, aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty. Szczególny nacisk powinien zostać położony na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gminy.

W celu czwartym wskazano na podniesienie jakości usług świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, konieczność systematycznego kształcenia i podnoszenia kwalifikacji kadry pracującej z dzieckiem i rodziną. Cel piąty zakłada utrzymanie standardów w funkcjonujących placówkach na terenie powiatu, wsparcie wychowanków i rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cel I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Tab. XIV

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Propagowanie i wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej	-PCPR, <u>Partnerzy:</u> -Domy im. Janusza Korczaka w Olecku, -placówki oświatowe, -lokalne instytucje i organizacje	- liczba przeprowadzonych kampanii	- zwiększenie świadomości społecznej i inicjatyw dotyczących zastępczych form opieki rodzinnej
2.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze poprzez akcje promujące rodzicielstwo zastępcze	-PCPR, <u>Partnerzy:</u> -Fundacja	-liczba pozyskanych osób	-zwiększenie liczby kandydatów na rodziny zastępczej

		Rodzinnej Opieki Zastępczej „PODARUJ RADOŚĆ” w Kowalach Oleckich		poprzez promowanie rodzicielstwa zastępczego
3.	Diagnoza kandydatów na rodziców zastępczych, zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	- PCPR	-liczba osób objętych diagnozą	-wyłonienie kandydatów z odpowiednimi predyspozycjami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
4.	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych w celu zwiększenia liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pełnienia ww. funkcji	- PCPR <u>Partnerzy:</u> -Ośrodek adopcyjny	-liczba szkoleń -liczba odbiorców szkoleń -liczba osób które ukończyły cykl szkoleń	-zwiększenie ilości profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
4.	1) Wyznaczenie maksymalnego limitu rodzin zastępczych zawodowych (limit dotyczy rodzin już funkcjonujących oraz nowo utworzonych rodzin, z którymi umowy mogą być jeszcze zawarte): 1) w 2015 r. – 13 rodzin 2) w 2016 r. – 15 rodzin 3) w 2017 r. – 17 rodzin	-PCPR, -Starostwo Powiatowe	-liczba utworzonych zawodowych rodzin zastępczych	-zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z założonym limitem
5.	Wystawianie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,	- PCPR	-liczba sporządzonych opinii	-zwiększenie kompetencji opiekuńczo- wychowawczych rodzin zastępczych
6.	Przeprowadzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczanych i przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej	- PCPR	-liczba przeprowadzonych diagnoz	-wsparcie rodziców zastępczych poprzez indywidualną pracę z dzieckiem

7.	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	-Starostwo Powiatowe, -PCPR	-liczba utworzonych miejsc pracy	-zwiększenie kadry profesjonalnie przygotowanej
8.	Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zajęć warsztatowych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej a także wsparcie w organizowaniu spędzania czasu wolnego	- PCPR	-liczba przeprowadzonych zajęć -liczba osób biorących udział w grupach wsparcia	-wzmocnienie rodzin zastępczych w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych wychowanków i w funkcjonowaniu rodzin a także pomoc w organizowaniu czasu wolnego dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej
9.	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych oraz umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej	- PCPR	-liczba udzielonych porad specjalistycznych -liczba dzieci z rodzin zastępczych objętych poradnictwem psychologiczno-pedagogicznym	-zwiększenie świadomości i wiedzy wśród rodzin zastępczych dotyczących małoletnich umieszczonych w pieczy zastępczej
10.	Zapewnienie środków finansowych w budżecie powiatu na tworzenie i utrzymanie rodzin zastępczych oraz świadczeń fakultatywnych im przysługujących, m.in. świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych, dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania.	-Starostwo Powiatowe, -PCPR	-liczba osób korzystających ze świadczeń	-zabezpieczenie potrzeb rodzin zastępczych -poprawa warunków bytowych dzieci przebywających w rodzinie zastępczej

11.	Przygotowanie rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci do procesu usamodzielnienia	-PCPR	-liczba osób przygotowanych do procesu usamodzielnienia	-samodzielne funkcjonowanie wychowanków w społeczeństwie
-----	--	-------	---	--

Cel II. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

Tab. XV

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej poprzez zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej i pedagogicznej	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Domy im. Janusza Korczaka	-liczba osób korzystających ze specjalistycznej pomocy -liczba osób przygotowanych do procesu usamodzielnienia	-zwiększenie świadomości młodzieży oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów, a także wzrost samodzielności
2.	Realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Domy im. Janusza Korczaka	-liczba realizowanych programów usamodzielnienia	-dobre przygotowanie wychowanka do procesu usamodzielnienia
3.	Wspieranie finansowe i rzeczowe	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe	-liczba osób korzystających ze świadczeń	-zabezpieczenie potrzeb usamodzielnionych wychowanków
4.	Utworzenie i prowadzenie mieszkań chronionych	PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe, - Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	-liczba utworzonych mieszkań chronionych	-umożliwienie usamodzielnianym wychowankom samodzielnego zamieszkania
5.	Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy	-PCPR, -samorządy gmin <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje	-liczba pozyskanych mieszkań	-poprawa warunków bytowych usamodzielnianych wychowanków

6.	Wdrażanie i realizacja projektów w ramach środków z Unii Europejskiej na rzecz osób usamodzielnianych zagrożonych wykluczeniem społecznym	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe, -Samorząd wojewódzki	-liczba osób objętych wsparciem projektów	-zwiększenie szans edukacyjnych, zawodowych usamodzielnianych wychowanków
7.	Motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy	-PCPR, -PUP <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje	-liczba wychowanków którzy nabyli umiejętności poruszania się na rynku pracy, -liczba zatrudnionych wychowanków	-nabycie umiejętności poruszania się na rynku pracy
8.	Zapewnienie w budżecie powiatu środków finansowych przeznaczonych na wypłatę świadczeń związanych z usamodzielnianiem się wychowanków placówek i rodzin zastępczych w celu sprawnej realizacji indywidualnych planów usamodzielnienia	-PCPR, -Starostwo Powiatowe <u>Partnerzy:</u> -Starostwo Powiatowe	-liczba osób korzystających ze świadczeń	-wsparcie materialne wychowanka startującego w dorosłość

Cel III. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Tab. XVI

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy i uświadamianie rodzicom, że dzieci zawsze ich potrzebują i że to oni powinni	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR	-liczba osób korzystających ze wsparcia i specjalistycznej pomocy	-zapewnienie rodzinom biologicznym odpowiedniego wsparcia specjalistycznego – wzmocnienie rodzin

	stanowić oparcie dla domu niezależnie od sytuacji, w jakiej aktualnie sami się znajdują – indywidualne konsultacje, pomoc prawna	<u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje		biologicznych w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych
2.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadomienie rodzicom biologicznym oraz dzieciom ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa – możliwość organizowania zajęć warsztatowych, kontrakt, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR, -kuratorzy, -Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje, -Ośrodki Pomocy Społecznej	-liczba rodzin objętych wsparciem	-wspieranie rodzin biologicznych w kierunku zapobiegania powrotowi dzieci do pieczy zastępczej
3	Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w rodzinnej pieczy zastępczej	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje	-liczba rodzin objętych współpracą	-poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych
4.	Współpraca wychowawców, pracownika socjalnego oraz innych specjalistów zatrudnionych w Centrum Administracyjnym Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z asystentem rodziny, pracownikami socjalnymi OPS-ów i innymi instytucjami na rzecz rodzin	-Asystenci rodzin, -koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, -PCPR, -kuratorzy, -Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-	-liczba rodzin biologicznych -liczba konsultacji specjalistów	-wypracowanie spójnych działań mających na celu kompleksową pomoc rodzinom biologicznym

	biologicznych według potrzeb	Wychowawczych <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje		
--	------------------------------	--	--	--

Cel IV. Podniesienie jakości usług, świadczonych w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Profesjonalna kadra jest kluczowa we właściwym wypełnianiu zadań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. Dlatego tak ważne jest to, aby pracownicy mieli możliwość systematycznego kształcenia i podnoszenia swoich kwalifikacji.

Tab. XVII

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1	Zapewnienie środków finansowych w budżecie powiatu na podnoszenie kwalifikacji kadry zatrudnionej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo powiatowe, -Samorząd wojewódzki	-liczba pracowników korzystających ze szkoleń	-wyspecjalizowana kadra
2.	Udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie oraz korzystanie z doświadczeń innych w zakresie stosowania dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Starostwo powiatowe, -Samorząd wojewódzki	-liczba przebytych szkoleń i konferencji -liczba pracowników wdrażających nabyte umiejętności oraz sprawdzone rozwiązania	-wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry -poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy dziecku i rodzinie
3.	Inicjowanie współpracy z jednostkami pomocy społecznej i innymi podmiotami w zakresie wzajemnej wymiany doświadczeń i pomocy dziecku oraz rodzinie	-PCPR <u>Partnerzy:</u> -Lokalne instytucje i organizacje	-liczba instytucji współpracujących	-podejmowanie współpracy w celu wsparcia rodzin

Cel V. Utrzymanie poziomu świadczonych usług na terenie powiatu oleckiego w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tab. XVIII

Lp.	Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki	Przewidywane efekty
1.	Utrzymanie standardów usług w placówkach funkcjonujących na terenie powiatu oleckiego obsługiwanych przez Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	-Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	-ocena pracy	-poprawa jakości usług
2.	Tworzenie infrastruktury instytucjonalnej poza obecnym miejscem funkcjonowania placówek w celu nabycia przez wychowanków umiejętności funkcjonowania i współżycia społecznego w środowisku lokalnym	-Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	-liczba placówek -liczba miejsc w placówkach	-zwiększenie liczby placówek -zwiększenie liczby miejsc w placówkach -samodzielne funkcjonowanie wychowanków w środowisku zewnętrznym
3.	Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia poprzez: - zajęcia z wychowankami z zakresu doradztwa zawodowego, - pomoc usamodzielniającym się wychowankom w załatwianiu spraw formalnych, -zaspokajanie potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych wychowanków	-Domy im. Janusza Korczaka, -Starostwo Powiatowe <u>Partnerzy:</u> -PCPR	-liczba wychowanków korzystających ze wsparcia	-zwiększenie świadomości młodzieży oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów, a także wzrost samodzielności
4.	Zaspokajanie potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych wychowanków poprzez:	-Domy im. Janusza Korczaka, -Starostwo Powiatowe	-liczba wychowanków objętych wsparciem	-zabezpieczenie potrzeb wychowanków przebywających w placówkach

	- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w rozwiązywaniu trudności szkolnych, - organizowanie i finansowanie wychowankom zajęć w czasie wolnym (wycieczki krajoznawcze, kolonie, wyjazdy do teatru), - zajęcia profilaktyczne, psychoedukacyjne i wyrównawcze, - zapewnienie dzieciom optymalnych warunków życia, zbliżonych do środowiska rodzinnego (mała liczebność mieszkańców domów, indywidualizacja opieki), - warsztaty z wychowankami w obszarze terapeutycznym – TSR, Trening Zastępowania Agresji, - priorytetowe traktowanie podtrzymywania związków emocjonalnych dziecka z najbliższymi (poza sytuacjami podejrzeń czy symptomów przemocy): urlopowanie do domów rodzinnych, odwiedziny rodzin w placówce, udział opiekunów w posiedzeniach zespołów, informowanie najbliższych o sukcesach i problemach dziecka	<u>Partnerzy:</u> - PCPR	-liczba organizowanych zajęć, warsztatów -liczba wychowanków urlopowanych do domów	
5.	Współpraca z rodzinami biologicznymi wychowanków poprzez: organizowanie spotkań integracyjnych, szkoleniowych z rodzicami wychowanków – wyrabianie umiejętności	-Domy im. Janusza Korczaka, -PCPR	-liczba spotkań -liczba osób objętych działaniami	-wzrost świadomości rodziców biologicznych poprzez aktywny udział w życiu dziecka

	wychowawczych, aktywizację udziału rodziców w życiu dziecka i uświadamianie rodzicom potrzeb ich dzieci			
6.	Szkolenie kadry i stałe podnoszenie kompetencji zawodowych – wzbogacanie wiedzy i umiejętności w obszarze wychowania	-Domy im. Janusza Korczaka	-liczba uczestników szkoleń -liczba szkoleń	-wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry -wyspecjalizowana kadra
7.	Promocja wolontariatu wśród kandydatów na rodziny zastępcze w bezpośrednich relacjach z dziećmi (na terenie placówki)	-Domy im. Janusza Korczaka <u>Partnerzy:</u> -Organizacje pozarządowe	-liczba wolontariuszy	-zwiększenie świadomości społecznej i inicjatyw dotyczących zastępczych form opieki
8.	Osiąganie standardów dotyczących wieku wychowanków i minimalizowanie liczby dzieci poniżej 10 roku umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez podejmowanie działań w kierunku umieszczania młodszych wychowanków w rodzinnej pieczy zastępczej	-Domy im. Janusza Korczaka	-liczba umieszczonych dzieci w rodzinach zastępczych	-zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 r.ż w instytucjonalnej pieczy zastępczej

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

Źródłem finansowania Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 - 2017 będą:

- 1) środki z budżetu powiatu,
- 2) środki z budżetu gminy,
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych i zleconych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej,
- 4) środki z budżetu innych powiatów,
- 5) środki z budżetu Unii Europejskiej,
- 6) środki z innych źródeł zewnętrznych.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU:

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. Program jest spójny z dokumentami strategicznymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w powiecie oleckim.

Monitorowanie „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015–2017” będzie trwało przez cały okres jego realizacji. Informacje o zrealizowanych działaniach będą przedstawiane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku. W sprawozdaniach tych zawarta będzie również ocena Programu i analiza osiągniętych do tej pory rezultatów. Ponadto w pierwszym kwartale 2018 r. opracowany zostanie końcowy raport ewaluacyjny stanowiący całościowe podsumowanie i ocenę poziomu osiągniętych celów, skuteczności i efektywności Programu.

„Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015–2017” ma charakter otwarty i jeśli na podstawie bieżącej oceny dokumentu uzna się, że wymaga on modyfikacji, dokonana zostanie aktualizacja przyjętych w nim założeń.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu
Wacław Sapieha